

– Правова база. Нормативно-регламентуючі документи (9).

Як засвідчують соціологічні опитування, така тематика в цілому збігається з інформаційними потребами читачів, хоча деякі питання, особливо щодо правової бази, потребують ще більшої уваги.

Приємно відзначити, що в цей період активізувалися як автори журналу працівники НПБУ, котрі опублікували 91 матеріал аналітичного, інформаційного, методичного, бібліографічного та іншого спрямування.

Серед наших авторів – працівники Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України, Київського національного університету культури і мистецтв, Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Рівненського державного гуманітарного університету, Республіканської кримськотатарської бібліотеки імені І. Гаспринського, Наукової бібліотеки Національного університету „Києво-Могилянська академія”, Національної бібліотеки України для дітей, Національної наукової медичної бібліотеки, Державної науково-педагогічної бібліотеки, Харківської державної академії культури, Центру інформаційних ресурсів Посольства США в Україні, Гете-Інституту.

Часто друкуються працівники ОУНБ, здебільшого з керівного складу. Втім, не можемо сказати, що журнал повною мірою задоволений їхньою активністю. За останні три роки ми отримали матеріали лише з 13 ОУНБ.

Найчастіше надсилають свої статті керівники Дніпропетровської і Кіровоградської ОУНБ.

Таким чином, маючи тираж у 2 000 примірників, ми можемо сказати, що журнал знайшов свого читача і став трибуною як для багатьох авторитетних фахівців та науковців, так і для великого загалу бібліотекарів із усіх куточків України.

Але на цьому не можна заспокоюватися. Ще багато треба зробити для підвищення престижу і соціальної захищеності бібліотекарів. Потрібно знов і знов ставити питання про вдосконалення нормативної бази в нашій галузі. Публікаціям з окремих проблем слід додати аналітичності та глобальності охоплення.

Останнім часом викликає занепокоєння невисокий рівень окремих робіт аспірантів і пошукувачів. І хоча «Бібліотечна планета» лише трибуна, є сенс подумати про те, як краще зорієнтувати молодих науковців в їхній діяльності. Ми прагнемо знайти нові яскраві особистості авторів – як в науці, так і в повсякденній бібліотечній діяльності.

І насамкінець хочеться подякувати нашим шановним колегам, читачам за увагу до журналу. Ми працюємо для вас і з вами разом будемо далі вдосконалювати нашу «Бібліотечну планету».

Список використаної літератури

1. Бейліс Л.І. «Бібліотечна планета» – новий журнал України // Бібліотекознавство. – 2000. – № 2. – С. 120–123.
2. Бейліс Л.І. Журнал «Бібліотечна планета»: гармонія фахової науки та практики // Вісн. Книжк. палати. – 2002. – № 11. – С. 9–11.
3. Бейліс Л.І. Українська бібліотечна періодика 1941–2005 років: основні тенденції розвитку: Дис. ... канд. іст. наук: [На правах рукопису] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2006. – 198 с.
4. Вилегжаніна Т.І. На шляху до професіоналізму // Бібл. планета. – 2005. – № 1. – С. 4–6.
5. Ворона Ю.А. Публікації журналу «Бібліотечна планета» (1998–2003): Показч. за рубр. / Ворона Ю. А. Нац. парлам. б-ка України. – К., 2003. – 40 с.
6. Корнієнко А.П. Сповнені надій та планів, відзначаємо перше п'ятиріччя // Бібл. планета. – 2003. – № 2. – С. 4–6.

«БІБЛІОТЕЧНА ПЛАНЕТА» ОЧИМА ЧИТАЧІВ

ДО 10-річчя заснування журналу „Бібліотечна планета” (1998-2008 рр.) було проведено анкетне опитування його читачів, на яке відгукнулося 518 респондентів. Аналіз анкет дозволяє виявити думки читачів про часопис, накреслити пріоритетні теми, спрямування, тенденції розвитку видання.

Приємно відзначити майже 100-відсоткову позитивну оцінку журналу. Редколегія щиро дякує всім, хто відповів на запитання анкети. Ми впевнені, що відповіли саме ті читачі, кому небайдужа доля бібліотечної справи, хто вболіває за бібліотеки, вмє аналізувати, оцінювати професійне видання і прагне сприяти його вдосконаленню. Респонденти віддали належне продовженню напрацьованих фаховою періодикою традицій (змістовність, різноплановість публікацій, чітка стру-

ктурна побудова журналу, вмє поєднання науково-теоретичних і виробничо-практичних матеріалів, статей досвідчених фахівців і початківців). Читачів влаштовує діловий, спокійний тон публікацій, привабливе зовнішнє оформлення часопису.

Серед анкет переважна більшість (52%) – із ЦБС, 11% – із обласних бібліотек, 8% – із галузевих та спеціалізованих книгозбірень, 29% – анонімних (що також передбачалося організаторами дослідження, аби одержати більш правдиві відповіді).

Анкета містила 5 позицій із запитаннями як загального, так і конкретного змісту. Наводилися можливі варіанти оцінок окремих публікацій та журналу в цілому, передбачалося також висловлення іншої думки, як

позитивної, так і негативної (на розсуд опитуваного). Дуже важливим елементом анкети було внесення пропозицій читачами щодо змін у змісті журналу.

У ряді анкет як позитивні були позначені всі 7 запропонованих характеристик журналу (111 чол., 21,4%), більшість опитаних підкреслила 6 позицій (280 чол., 54%), 54 особи (10,5%) – 4 позиції.

Серед позитивних рис найчастіше відзначалися: тематична актуальність публікацій, охоплення широкого кола проблем, цікавий досвід, наявність методичних розробок, новизна поданої інформації.

Ряд відповідей супроводжувався емоційними висловами: „Публікації корисні, багато допомагають у роботі. Дякуємо!”, „Суттєвих змін журнал не потребує”, „Подібного видання в Україні немає”, „Запозичили багато нового”, „Журналу бути!”, „Невдалих публікацій немає” та ін.

Найменшу кількість позитивних оцінок одержала позиція анкети щодо різноманітності бібліотек, про які йдеться в статтях. Зовсім невелика частка опитаних зазначила інші привабливі характеристики змісту: публікації до ювілеїв бібліотек і бібліотекарів; наявність консультацій, роз'яснень юридичного характеру; висвітлення зарубіжного досвіду. Деякі респонденти не уточнили, що саме інше їм подобається. Лише незначна кількість читачів відповіла на перше запитання анкети негативно або зі словами „частково”, „50 на 50”, не визначилися щодо запропонованих варіантів, вказали на певні упущення в журналі (36 осіб, 0,7%).

Досить значну частину респондентів не задовольняє брак конкретних порад, розробок, відсутність проблемних статей, окремих опитуваних – переважність загальновідомою інформацією, публікація матеріалів науково-теоретичного характеру, які для респондентів не є цікавими. Тільки в одній (!) анкеті було висловлено різко негативну думку: „нецікаво пишуть, нудно”, хоча одночасно відзначено і актуальність тематики окремих публікацій, і охоплення широкого кола проблем, і наявність методичних консультацій, розробок, названо конкретні, найбільш вдалі статті.

Приємно вражає широкий спектр публікацій, що заслужили на позитивну оцінку, – близько 100 назв. Найхарактернішими прикладами є статті Т. Вилегжаниної (перше місце за кількістю голосів), Н. Розколупи, Л. Настоящої, В. Пашкової, Г. Станіславчук, А. Корнієнка, В. Кононенко, Л. Лебедевої, І. Цуріної та С. Кравченко, М. Горбач, В. Мірошникової, В. Бабича, В. Василюшиної, І. Мілясевич, Н. Рассохіної та багатьох інших авторів. За тематикою статті, що сподобалися, розподілилися таким чином:

- загальні питання діяльності бібліотек та досвід зарубіжних бібліотек (по 18,2%);
- краєзнавча робота (9,5%);
- робота з читачами, у т.ч. із дітьми та підлітками; розвиток інформаційних технологій (по 9,25%);
- бібліотечна професія; кадри (по 7,2%);
- робота сільських бібліотек; бібліотечні фонди і каталоги (по 7,15%);

- пропаганда української книги; бібліографічна діяльність; на допомогу навчальному процесу (по 2,1%);
- історія бібліотечної справи; правові засади діяльності бібліотек (по 1,35%).

Названо найбільш цікаві постійні рубрики журналу: «Сучасні інформаційні технології», «Як живеш, сільська бібліотеко?», «Рік української книги», «Бібліотечне краєзнавство», «Колонка головного редактора», «Перлинки звідусіль», «Бібліотеки і суспільство».

Разом із тим, наведено деякі приклади невдалих публікацій (загалом названо лише 6 авторів, по 1-2 голоси за кожного). Один читач дав загальну негативну оцінку висвітленню досвіду зарубіжних бібліотек; один – назвав найменш корисними статті з розділів „Українська культурологія” та „Українська бібліографія”. Вважаємо, що це не стільки оцінка змісту, проблематики публікацій, а скоріше – практицизм у підході до відбору тієї інформації, яка становить інтерес для можливого використання її у роботі своєї бібліотеки.

Серед вад журналу, на які редколегії слід звернути увагу, названо недостатню оперативність подання деякої інформації.

Загалом серйозно, вдумливо поставилася переважна більшість опитуваних до останнього запитання анкети – про необхідність змін у журналі. Відповіли на нього 385 осіб. Відсутність відповідей від решти читачів можна розцінювати подвійно: або як схвалення журналу (що перегукується з його позитивною оцінкою), або як прояв делікатності, толерантності, певної несміливості в аналізуванні видання, небажання образити його творців.

Усього надійшло 975 пропозицій (в середньому по 2-3 на анкету), з яких переважна більшість висловлена практично однаковою кількістю анкетованих (від 20 до 80 осіб). Серед них в окремий ряд виділяються такі:

– друквати більше методичних рекомендацій, розробок, порад (43% від загальної кількості пропозицій);

– публікувати більше практичних матеріалів, у т.ч. із практики роботи сільських і районних бібліотек (23%), щодо роботи з читачами, про цікаві інновації в масовій роботі. Декілька відповідей містили навіть приписки на зразок: «Як колись було в журналі „Бібліотекар»»;

– вміщувати більше статей із детальним описом цікавого досвіду; з історії бібліотек; про нові моделі бібліотечного обслуговування населення (по 7%);

– друквати офіційні документи стосовно галузі, коментарі і роз'яснення щодо прийнятих нормативно-правових актів; подавати принципові публікації (13%).

Читачів також цікавлять питання впровадження сучасних інформаційних технологій; роботи бібліотек різних форм власності (медичних, освітнянських, технічних та ін.); підготовки фахівців та їхньої адаптації до роботи в бібліотеках, у т.ч. для дітей. Висловлювали вони й побажання, щоб журнал був „об'єднуючим ор-

ганом для бібліотек різного рівня”; щоб у ньому відстежувалися новинки української літератури.

Надійшли і такі пропозиції: ввести рубрику на зразок „Гостро про важливе”, де б розглядалися проблемні питання, що виникають у бібліотеках, і як вони вирішуються в конкретних умовах; відійти від обговорення віддалених перспектив, а більше висвітлювати впровадження концептуальних розробок розвитку бібліотек; порушувати проблеми охорони праці, техніки безпеки, впровадження засобів малої механізації; розкривати тему сучасного бібліотечного дизайну; зробити часопис більш ілюстративним. Дехто вважає доцільним започаткувати друкування на сторінках журналу „Календаря знаменних і пам’ятних дат”, матеріалів про творчість бібліотекарів, поділитися досвідом проведення наукових досліджень щодо задоволення інформаційних потреб сучасних користувачів. Заслугує на увагу пропозиція залучати більше авторів «із глибинки» (очевидно, сільських, районних, шкільних бібліотекарів). Деякі відповіді на запитання анкети було

сформульовано не зовсім зрозуміло („більше практичних матеріалів”, „наблизити до бібліотечного життя”, „конкретизувати досвід роботи”).

Невелика частка опитаних вважає за краще зміну профілю журналу з науково-виробничого на виробничо-науковий, очевидно, щоб підсилити питому вагу практичних матеріалів у ньому (до 1%).

Підсумовуючи вищевикладене, можна цілком правомірно зробити висновок: журнал „Бібліотечна планета” є потрібним, корисним для фахівців галузі; він доступний для бібліотек різного рівня, про що свідчить стабільно високий, порівняно з іншими подібними виданнями України, тираж; також часопису притаманна оперативність у донесенні актуальної інформації.

Здійснене анкетування озброїло творців журналу новими ідеями, слухними пропозиціями щодо подальшого вдосконалення видання.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

РОЛЬ І МІСЦЕ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК У ПОБУДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ОКРЕМІ АСПЕКТИ, ДОСВІД ТА ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНА революція і, як наслідок, виникнення інформаційного суспільства та його наступної фази – суспільства знань – починають кардинально змінювати життя людей та спосіб облаштування сучасного світу. Інформаційна революція дозволила накопичувати та передавати у будь-які куточки світу величезні обсяги інформації з колосальними, непомітними для людини швидкостями та дуже низькими затратами.

У ХХ столітті відбувся різкий злет продуктивності праці, з’явилися нові галузі знання, інформаційно-комунікативні технології і, нарешті, сталися революційні зміни в управлінні.

Знання перетворилося на найважливіший фактор суспільного розвитку. Для розвинених країн, що входять до Організації економічного співробітництва і розвитку, темпи базового довгострокового зростання економіки залежать від підтримки і розширення глобальної бази знань, що стало можливим тільки в умовах інформаційного суспільства. Суспільний прогрес сьогодні визначається, насамперед, процесом накопичення знань, що в результаті забезпечує накопичення капіталу.

На жаль, країни, що розвиваються, та країни з перехідною економікою, до яких належить і Україна, ще не повною мірою використовують усі переваги, які надає інформаційне суспільство.

Україна, яка має майже 48-мільйонне населення з одним із найвищих у світі індексів освіченості (98% писе-

мно населення) і величезний потенціал, залишається країною з низькотехнологічною промисловістю та слабкорозвиненою інфраструктурою.

Цей фактор наводить на сумні роздуми, тому що саме в Україні ще в 1952 році створено третій у світі комп’ютер після США і Великобританії, саме тут сформовано всесвітньо відому школу в галузі кібернетики та обчислювальної техніки на чолі з академіками С. Лебедевим і В. Глушковим. Напрями, що розроблені нею, а саме: штучний інтелект, теорія самоорганізації, системний аналіз, нові підходи до створення ЕОМ, характеризувалися як новий, якісний рубіж у світовій науці.

В чому ж відмінність інформаційного суспільства від суспільства не інформаційного? Перш за все в тому, що інформація, інформаційні технології і послуги, сфери знань та їхні галузі – телекомунікації, телебачення, комп’ютерні науки і технології – розвиваються більш швидкими темпами та починають домінувати в економіці, стають базовими, а їхній рівень значною мірою визначає рівень розвитку країни в цілому.

ЮНЕСКО практично першою у світі оголосила про початок створення інформаційного суспільства і запропонувала Програму „Інформація для всіх”. У ній факти-

Н. Тімова